

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

14 januari 2005

BELEIDSNOTA

Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

2004-2009

Onderdeel Wetenschap en Innovatie

VERSLAG

**namens de Verenigde Commissies voor Economie, Werk en Sociale Economie,
en Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de heer Jan Laurys**

*Samenstelling van de commissie:**Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie*

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames An Michiels, Marie-Rose Morel, de heren Joris Van Hauthem, Jurgén Verstrepen;
mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;
de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberghe;
mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;
de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van Der Borgh;
de heren Jos Bex, Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;
de heer Kris Van Dijck.

Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Freddy Van Gaeve, Roland Van Goethem, John Vrancken, Frans Wymeersch;
de heer Jan Laurys, de dames Trees Merckx-Van Goey, Miet Smet, de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Louis Bril, mevrouw Annick De Ridder, de heer Jul Van Aperen;
de dames Caroline Gennez, Anissa Temsamani, de heer André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de heren Johan Deckmyn, Jean Geraerts, Jan Penris, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de heer Carl Decaluwe, mevrouw Kathleen Helsen, de heren Frans Peeters, Eric Van Rompuy;
mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Vera Van der Borgh;
de heren Chokri Mahassine, Jan Roegiers, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

mevrouw Vera Dua;
de heer Jan Peumans.

Zie:

105 (2004-2005)

- Nr. 1: Beleidsnota
- Nrs. 2 tot 7: Met redenen omklede moties
- Nr. 8: Verslag

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.....	4
II.	Inleidende uiteenzetting door de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming	8
III.	Bespreking	
1.	Vragen van de leden.....	11
2.	Antwoord van de heer Frank Vandenbroucke, Vlaams minister	18
3.	Antwoord van mevrouw Fientje Moerman, Vlaams minister	18

DAMES EN HEREN,

De Verenigde Commissies voor Economie, Werk en Sociale Economie, en voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie bespraken de Beleidsnota Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel 2004-2009 op 2 en 9 december 2004.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW FIJNTJE MOERMAN, VICE-MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, ONDERNEMEN, WETENSCHAP, INNOVATIE EN BUITENLANDSE HANDEL

De minister herinnert eraan dat zij één beleidsnota neerlegde voor alle beleidsdomeinen die onder haar bevoegdheid vallen. Zij deed dat omdat de verdeling van de bevoegdheden een geïntegreerd beleid toelaat voor economie en ondernemen, wetenschap en innovatie, en buitenlandse handel. Vandaag zal zij het onderdeel Wetenschap en Innovatie toelichten, dat terug te vinden is in de beleidsnota vanaf bladzijde 34.

De eerste uitdaging is de verdere uitbouw van het Vlaamse kennispotentieel. Dat potentieel moet maximaal worden aangewend om de innovatiekracht te versterken zodat Vlaanderen in 2010 koploper is in een Europese kennis-economie. Dat is de belangrijkste prioriteit voor de komende vijf jaar. Dat vereist niet alleen meer middelen voor onderzoek en ontwikkeling, maar ook een geïntegreerd beleid dat alle bevoegdheidsdomeinen overspant.

De tweede uitdaging is de optimale benutting van de bestaande Vlaamse troeven inzake informatie- en communicatietechnologie, kennis, onderzoek en ontwikkeling, innovatie en ondernemerschap. Om dit te kunnen toepassen op een geïntegreerd wetenschaps- en innovatiebeleid, moet eerst en vooral gekeken worden naar het Innovatiepact dat werd ondertekend op 29 maart 2003 door de Vlaamse Regering, het bedrijfsleven en de Vlaamse onderzoekswereld. Zij verbonden zich ertoe om in Vlaanderen tegen 2010 drie procent van het bruto binnenlandse product per regio (BBPR) te besteden aan onderzoek en ontwikkelen. Daarvoor moet een groeipad worden aangehouden van 60 miljoen euro extra per jaar op de Vlaamse begroting. De

nieuwe Vlaamse Regering blijft trouw aan die verbintenis. Dat staat ook in het regeerakkoord. De minister wijst erop dat een en ander gebeurt tegen de achtergrond van een Europese afspraak. De Lissabon-strategie en de Barcelona-norm houden in dat 3 procent van het gezamenlijk bruto binnenlands product in Europa tegen 2010 moet worden besteed aan onderzoek en ontwikkeling, waarvan 2 procent moet worden ingevuld door de bedrijven en 1 procent door de overheid.

Een Vlaams innovatiebeleidsplan vereist een langetermijnvisie en een meerjarenbegroting. Het Vlaamse innovatiebeleid zal na overleg tussen de overheid, de kennisinstellingen en de socio-economische actoren door de politieke verantwoordelijken worden vastgelegd in een dergelijk innovatiebeleidsplan. Deze invulling van het Innovatiepact moet het nodige perspectief en de nodige houvast bieden aan alle betrokken actoren. Nieuwe onderzoeksinspanningen vergen immers een substantieel planningsproces.

Innovatie wordt beïnvloed door verschillende beleidsdomeinen: reguleringen, standaarden, vergunningen, kenniswerkers, permanente vorming, onderwijs, overheidsinvesteringen en -uitgaven, bescherming van de knowhow, incubatie- en risicofinanciering, fiscaal beleid, industrieel beleid, export, investeringen, sociale en ethische dimensies. Die opsomming is niet eens exhaustief. Het beleid in andere domeinen kan innovatie zowel positief beïnvloeden als afremmen. Vooral de vraagzijde van het innovatiepotentieel ondervindt een belangrijke impact van de overige beleidsdomeinen. Zo dient er in het bijzonder te worden over gewaakt dat overheidsreglementeringen in diverse beleidsdomeinen congruent zijn met de ondersteuning van het innovatiebeleid. Ook dat vereist overleg tussen de beleidsmakers uit de verschillende domeinen.

Het innovatieconcept wordt herdefinieerd en de innovatieactiviteiten die voor financiering in aanmerking komen in de diverse programma's, worden verruimd. Tot nu toe was die steun beperkt tot de zogeheten technologische innovatie, ook al werden reeds openingen gemaakt naar de niet-technologische aspecten die daarmee zijn verbonden.

Vervolgens gaat de minister in op de financiële middelen. Sinds de start van de inhaalbeweging in 1995 is de begroting van het beleidsdomein

Wetenschap en Innovatie zeer sterk gestegen. Het gaat om organisatieafdeling 71 Wetenschapsbeleid en de subsidie voor het BOF in programma 33.2 basisallocatie 44.64, een stijging van 219 miljoen euro tot 694 miljoen euro in 2005, een stijging met 217 procent. Die middelen zijn bijna volledig – 96 procent – bestemd voor onderzoek en ontwikkeling. De minister wijst erop dat het niet alleen om haarzelf en minister Vandenbroucke gaat: ook minister Peeters heeft geld voor onderzoek, evenals bijvoorbeeld Landbouw.

In 2004 zullen alle Vlaamse ministers samen 1.418 miljoen euro spenderen aan wetenschapsbeleid, waarvan 847 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling. De evolutie is dus gunstig, wat niet wegneemt dat in deze regeerperiode een belangrijke weg blijft af te leggen. De overheidsbestedingen voor onderzoek en ontwikkeling moeten nog met ongeveer de helft stijgen in reële termen om de doelstelling van 1 procent te bereiken en het zal vooral de Vlaamse overheid zijn die dit moet waarmaken. In 2005 worden 55 miljoen euro structureel bijkomende middelen vrijgemaakt voor wetenschap en innovatie en daarnaast nog eens 75 miljoen euro via de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) voor de financiering van innovatieprojecten met risicokapitaal.

Maar ook de ‘policy mix’ is belangrijk. Daar wordt ook op Europees niveau voor gepleit. Dit wil zeggen dat de overheid haar inspanningen niet mag beperken tot subsidies alleen. Er moet een geoptimaliseerde diversificatie worden ontwikkeld in de instrumenten van de overheid. Dat impliceert de inzet, naast dotaties en subsidies, van een aantal andere instrumenten zoals het ter beschikking stellen van voldoende risicokapitaal aan jonge innoverende starters, het ontwikkelen van systemen van innovatief uitbesteden van overheidsbestellingen, en het uitbouwen van fiscale maatregelen voor onderzoek en ontwikkelingen. Die laatste moeten inzonderheid gericht worden op de reductie van de loonkosten voor onderzoekers en de exploitatie van intellectuele eigendomsrechten. Het is wel zo dat de fiscale maatregelen in de Europese vergelijkingen niet meetellen voor het bereiken van de norm van 3 procent, wat evenwel niet betekent dat ze daarom minder belangrijk zijn.

Een geïntegreerd en overlegd Vlaams innovatiebeleidsplan moet ontstaan vanuit een strategische visie, moet een kwaliteitsvolle inzet van mid-

delen inhouden, met een evenwichtige verdeling van die middelen over de verschillende types van onderzoek en de verschillende actoren, zowel voor de bottom-up- als de top-downactiviteiten. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) stelt in zijn memorandum ook dat de matrix voor de financiering van onderzoek in Vlaanderen geleidelijk volledig wordt, maar dat de Vlaamse overheid er wel moet op toezien dat een goed evenwicht wordt behouden in het hele spectrum van onderzoek. De discussie over wat een evenwichtige verdeling inhoudt, moet gevoerd worden op basis van een grondige analyse en internationale benchmarking. De VRWB en het steunpunt Onderzoek en Ontwikkeling Statistieken hebben de opdracht gekregen daar werk van te maken.

Vervolgens gaat de minister in op het menselijk kapitaal en de infrastructuur. De meest cruciale factor in het hele wetenschap- en innovatiesysteem is de onderzoeker zelf. Vlaanderen heeft de komende tien jaar aanzienlijk meer onderzoekers nodig. Hoewel het aantrekken van onderzoekers uit het buitenland nodig zal blijken, moet Vlaanderen ook zelf meer onderzoekers vormen, maar vooral maatregelen nemen die een gunstig onderzoerklimaat bewerkstelligen, zodat men de Vlaamse onderzoekers ook hier kan houden. Met het oog op de optimalisering van de instroom, zal worden onderzocht of de verschillende bestaande financieringssystemen voor jonge doctorandi en postdoctoraten die vandaag bestaan (intra-universitair, FWO, IWT, Europees), voldoende zijn en voldoende complementair zijn. Vast staat nu al dat een stapsgewijze stijging in de komende jaren van het aantal beschikbare doctoraatsbeurzen en postdoctorale mandaten een absolute prioriteit moet zijn. De minister kondigt aan daarop terug te komen bij de bespreking van de begroting. Zij zegt nu al dat de dotatie aan het IWT voor de toekenning van specialisatiebeurzen in 2005 stijgt met 2,289 miljoen euro, zodat het aantal beurzen in 2005 van 150 op 200 kan gebracht worden. Dit is opgenomen in basisallocatie 41.02. Ook de subsidies aan FWO Vlaanderen gaan substantieel vooruit met 11 miljoen euro. In de begroting 2005 wordt het aantal aspiranten met 20 verhoogd en het aantal postdoctorale van 100 naar 110, wat door de raad van bestuur van het FWO op 16 november 2004 werd beslist.

Onderzoeker moet ook een volwaardige loopbaan worden. Onderzoekstalent moet niet alleen in vol-

doende aantal instromen, maar moet ook worden begeleid en ontwikkeld zodat de nodige competenties en expertise kunnen doorstromen naar een bedrijfsomgeving of op selectieve wijze naar een academisch excellentieniveau doorgroeien. De sleutel voor dit beleid ligt voornamelijk bij de instellingen zelf. Ze beschikken binnen de bestaande statuten evenwel over te beperkte mogelijkheden om een dynamisch en modern personeelsbeleid te kunnen voeren. Dit behoort in hoofdzaak tot het bevoegdheidsdomein van minister Vandenbroucke, maar de minister vindt dat ze samen verantwoordelijkheid moeten nemen en in overleg met de betrokken onderzoeksinstellingen moeten kijken naar de rechtspositieregeling van de onderzoeker en de bestaande belemmeringen inzake mobiliteit wegwerken.

De directe persoonlijke interactie tussen onderzoekers speelt een bijzonder belangrijke rol in de overdracht van kennis en expertise, en in de creatie van innovatiepotentieel. Daarom is het van bijzonder groot belang dat er voldoende mobiliteit van onderzoekers is, zowel in Vlaanderen tussen de hogeronderwijsinstellingen en de onderzoeksinstellingen onderling en tussen de bedrijfs- en academische wereld, als internationaal. Internationale mobiliteit moet als tweerichtingsverkeer worden beschouwd, waarbij uit- en instroom zoveel mogelijk in balans moeten zijn. Remmende factoren, die mobiliteit in de weg staan, moeten zoveel mogelijk worden teruggedrongen. De samenwerking met de federale overheid zal nodig zijn om flexibele oplossingen uit te werken.

Jongeren moeten gesensibiliseerd worden. De maatschappelijke steun en het imago van wetenschap, techniek en technologie zijn van bijzonder belang voor de instroom van jong talent in het onderzoek en innovatiesysteem. Het is de taak van de overheid om het belang duidelijk te maken van wetenschap, techniek en technologie voor onze welvaart en welzijn. Investeren in kennisopbouw kost geld en de resultaten van deze investeringen worden echter slechts op lange termijn zichtbaar.

Wat is de rol van de overheid en wat is de rol van de andere partners, bedrijven, sectorfederaties, onderzoeksinstellingen, universiteiten, hogescholen, media, enzovoort? Volgens de minister bestaat de rol van de overheid erin een werkbaar en integrerend kader aan te brengen voor zowel de eigen initiatieven als die van de overige actoren of inter-

mediaren. Door de interactie tussen de actoren te bevorderen, kan de overheid als katalysator optreden, en worden de beoogde resultaten gemaximaliseerd. Elke individuele onderzoeker moet beseffen dat hij of zij een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft.

Er is het actieplan voor de popularisering van wetenschappen, techniek en technologische innovatie gepland. Dat zal de minister tegen eind januari aan de regering voorleggen. Het is de bedoeling om de initiatieven van de Vlaamse overheid zo te bundelen.

De onderzoeksinfrastructuur en -apparatuur bepaalt de kwaliteit van het onderzoek, het economische potentieel en de internationale aantrekkingskracht van het innovatiesysteem. Inzake zware apparatuur, vanaf 1 miljoen euro per dossier, heeft de Vlaamse Regering een aantal belangrijke initiatieven genomen en laten financieren door het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) maar er is geen structureel financieringskanaal, dat de apparatuurnoden van de Vlaamse onderzoeksactoren structureel kan lenigen. Bovendien ontbreekt het aan specifieke financiering voor de werkings-, onderhouds-, actualiserings- en personeelskosten die met deze apparatuur verbonden zijn. Er zal onderzocht worden op welke wijze de aanschaf van zware onderzoeksinfrastructuur op een structurele manier kan gefinancierd worden. Interactie met de federale overheid is nodig om een snelle toegang tot internationale onderzoeksnetwerken en de uitbouw van een gridinfrastructuur mogelijk te maken.

De minister zal de beleidsinstrumenten kort opsommen. Het kennisverruimend fundamenteel onderzoek is vooral terug te vinden bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) en het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF). De bevoegdheid over dat laatste fonds wordt, zoals bij het projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO) gedeeld met de minister van Onderwijs. Naast de universitaire werkingstoelage financieren het FWO en het BOF het fundamenteel onderzoek aan Vlaamse universiteiten. Het FWO-Vlaanderen, als uniek loket, financiert op basis van interuniversitaire competitie het fundamenteel onderzoek aan universiteiten. De opdrachten en de doelstellingen van het FWO liggen vast in een beheersovereenkomst die loopt van 2002 tot 2007. Het BOF werkt

complementair en baseert zich op intra-universitaire competitie. Het beleid terzake baseert zich op drie pijlers: kwaliteitsbewaking, complementariteit en autonomie van de instellingen. De werking van het FWO zal in 2007 geëvalueerd worden met het oog op een nieuwe beheersovereenkomst vanaf 2008.

Het onderzoek op wereldniveau moet een kans krijgen. De middelen van FWO en BOF zijn niet omvangrijk en stabiel genoeg om groepen toe te laten echt door te stoten tot de wereldtop en er te blijven. Een aantal landen zoals Nederland en Duitsland, beschikken wel over een mechanisme om uitmuntende onderzoeksgroepen die hun sporen reeds hebben verdiend, de kans te geven uit te groeien tot wereldleiders in hun discipline.

De minister wil een evenwicht tussen de verschillende onderzoeksvormen. Ook de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid dringt daarop aan. Naast het fundamenteel onderzoek is er het strategisch basisonderzoek. Daarvoor is er het programma Strategisch Basisonderzoek (SBO) dat onderzoeksprojecten met een vrij substantiële omvang, van 3 à 3,5 miljoen euro per project gespreid over 4 jaar, financiert. Het SBO-programma zal tijdens deze regeerperiode een belangrijk instrument zijn en blijven in het Vlaams wetenschaps- en innovatiebeleid. Daarnaast is er het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) opgericht. In 2005 wordt daar tien miljoen euro voor uitgetrokken. Dat is een stijging van meer dan acht miljoen euro.

Voorts zijn er de Vlaamse onderzoeksinstellingen zelf. Er werden reeds belangrijke en succesvolle strategische keuzes gemaakt. De onderzoeksinstellingen IMEC (Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum), VIB (Vlaams Interuniversitair Instituut voor de Biotechnologie) en VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) vormen zeer belangrijke pijlers voor de strategische onderzoeksinvesteringen in Vlaanderen. Recent werd hier het Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie (IBBT) aan toegevoegd. Hierbij werd niet geopteerd voor een volledig nieuw instituut, maar voor de formule van een virtueel instituut waarbij voortgebouwd wordt op aanwezige competenties bij universiteiten, onderzoeksinstellingen, en andere. Men opteert daar voor een vraaggedreven onderzoeksprogrammering.

De minister vervolgt met het beleidsrelevant en beleidsvoorbereidend onderzoek. Om het beleid wetenschappelijk te ondersteunen heeft de vorige Vlaamse Regering de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek in het leven geroepen. De steunpunten maken deel uit van universitaire onderzoeksgroepen of worden door consortia ervan gevormd. Hun opdracht is kortetermijn beleidsondersteunend werk te doen en exploratief onderzoek te verrichten rond onderwerpen die potentieel beleidsrelevantie kunnen hebben. Momenteel wordt gewerkt aan een systeem om de steunpunten in 2006 te evalueren. Dat is het laatste jaar van hun beheersovereenkomst.

Het sluitstuk is het toepassingsgerichte onderzoek ten behoeve van de bedrijven. De horizontale benadering zal ook in deze regeerperiode de basis van het innovatiebeleid vormen. Men moet immers alle relevante actoren aan bod laten komen, ook al zijn talenten in kennen en kunnen niet gelijk verdeeld. Dat belet echter niet dat zwaartepunten kunnen ontstaan. Diversiteit is niet gelijk aan versnippering. De actor bij uitstek op dit vlak is het Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen, het IWT. Dat zal zijn rol van uniek loket voor technologische innovatie behouden. Dat staat trouwens ook in de regeerverklaring.

De minister wijst kort op het kmo-programma dat medio 2001 is opgestart. Het kmo-bereik is ondertussen verdriedubbeld.

Wil Vlaanderen op internationaal gebied het verschil maken dan zijn excellente kennisokkels vereist in gebieden waar Vlaanderen economische troeven heeft en die troeven nog kan versterken en/of in die domeinen waar Vlaanderen veel kennis heeft maar vooralsnog weinig bedrijven actief zijn. Om op deze uitdaging in te spelen, werd voorzien in de oprichting van en de steun aan excellentiepolen in zeer diverse domeinen: logistiek – een zeer belangrijke excellentiepool met veel troeven voor onze regio – , mechatronica, geo-informatie, materialenonderzoek, food, productie-innovatie en design, enzovoort.

Nieuwe excellentiepolen zullen pas erkend of gesteund worden, nadat er een duidelijk selectie- en evaluatiekader is.

De valorisatie van de onderzoeksresultaten en de transfer van kennis zijn de zwakste schakels in het Vlaams onderzoekslandschap. Onderzoekers en onderzoeksinstellingen aan de ene kant, en ondernemingen aan de andere kant zijn van primordiaal belang om het innovatiebeleid van de Vlaamse Regering zijn volle slagkracht en doeltreffendheid te geven.

De minister vestigt de aandacht op het nog op te richten Innovatiefonds in de schoot van PMV. Startende innovatieve bedrijven kampen vaak met het zogenaamde 'small equity gap'. Ze vinden maar moeilijk de nodige financiering. Dat probleem kan worden aangepakt door een PPS te starten: dankzij overheidsincentives worden private fondsen naar dit marktsegment geleid. Ook in een tweede fase blijven bedrijven met innovatief potentieel het moeilijk hebben om financiering te vinden op de private kapitaalmarkt. Het op te richten Innovatiefonds zal beschikken over 75 miljoen euro. Voorwaarden zijn co-investering door de private sector en dat PMV nooit 50 percent haalt van de beslissingsbevoegdheid.

In het hoofdstuk over de internationale dimensie wijst de minister op de intentieverklaring van mei 2004 tot versterkte samenwerking ondertekend door de Nederlands minister Laurens Jan Brinkhorst en de vorige minister bevoegd voor Innovatie, de heer Dirk Van Mechelen. Ten slotte is er nog de Europese en de multilaterale samenwerking.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER FRANK VANDENBROUCKE, VICE-MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN FORMING

Wetenschap en onderzoek zijn mensenwerk. Vlaanderen staat wereldwijd onder druk door de toenemende concurrentie om de beste onderzoekers te hebben. Toponderzoekers zijn erg belangrijk omdat ze hun omgeving inspireren en hun vakgroep op sleeptouw nemen. Vlaanderen moet een bijzondere inspanning leveren om de beste wetenschappers naar onze universiteiten en onderzoeksinstellingen te halen. Slaagt Vlaanderen daar niet in dan is zijn onderzoeksbestel op termijn bedreigd.

Een ander punt van zorg is de ondervertegenwoordiging van vrouwen in het onderzoek en dan

vooral in de hoogste wetenschappelijke posities. Dat geldt ook voor allochtone studenten. Dat betekent dat toekomstig onderzoekstalent verloren gaat.

De overheid kan een flankerend beleid voeren maar het zijn in de eerste plaats de universiteiten die verantwoordelijk zijn voor het personeelsbeleid dat het in dienst nemen van en het behoud van talentvolle onderzoekers bevordert. De universiteiten worden uitgenodigd om de komende jaren inhoud te geven aan een stimulerend personeelsbeleid.

Om de goede wetenschappers te houden is een aanpak nodig die de periode tussen de promotie en het bereiken van een vaste positie als lid van het zelfstandig academisch personeel helpt te overbruggen waardoor de goede onderzoekers een carrièreperspectief wordt geboden. Met een uitbreiding van de formaties van postdoctorale onderzoekers aan het FWO en van doctorassistenten aan de universiteiten is daaraan al gedeeltelijk tegemoet gekomen. Vaak ontbreekt nu nog het perspectief op een interessante gevestigde positie. Binnen de formatie van het zelfstandig academisch personeel zou er ruimte moeten komen voor de aanstelling van mensen van wie de opdracht nagenoeg uitsluitend uit onderzoek bestaat. Dat is eigenlijk een uitbreiding van de onderzoeksraadmandaten die nu gefinancierd worden met het budget van het bijzonder onderzoeksfonds. Door de sterke stijging van de tweede geldstroom is er geen sprake meer van een evenwichtige opbouw van het bestand van onderzoekers aan de universiteiten. Er zijn te weinig leden van het zelfstandig academisch personeel ten opzichte van het aantal assistenten, het aantal doctorandi en het aantal wetenschappelijke medewerkers. Dat leidt tot een overbelasting en een overbevraging van de ZAP-mensen (zelfstandig academisch personeel) voor begeleiding van jonge onderzoekers.

Als Vlaanderen toponderzoekers wil aantrekken, moet de wervende kracht van de universiteiten versterkt worden. Wervende kracht gaat uit van een goede onderzoeksomgeving met een goede onderzoeksinfrastructuur, met voldoende materiële, financiële en personele ondersteuning, met stimulerende contacten en ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe onderzoekslijnen. De interne allocatie van middelen binnen de universiteiten zou hierop moeten afgestemd worden. Elke onderzoeksgroep moet kunnen beschikken over een eigen werkings- en uitrustingsbudget los van onderzoeksprojecten. In het buitenland zijn daar voorbeelden van.

De wervende kracht gaat ook uit van voldoende kritische massa van de onderzoekseenheden die een goede mix biedt van ervaring en jong talent. Vaak ontbreekt nu de kritische massa om excellentie te bereiken. Toponderzoekers worden aangetrokken door een onderzoekscultuur waarin het streven naar excellentie deel uitmaakt van de beleidsvisie.

Wervende kracht van het onderzoeksbestel kan ook verhoogd worden door een verschuiving van projectgerichte onderzoeksprogramma's naar persoonsgerichte programma's die gericht zijn op het verlenen van substantiële financiële steun voor een substantiële periode aan talentvolle onderzoekers los van een specifiek onderzoeksproject. De allocatie van nagenoeg alle onderzoeksmiddelen, de doctoraatsbeurzen en de loonkosten van postdoctorale onderzoekers uitgezonderd, geschiedt op basis van onderzoeksprojecten. In veel landen worden er aan individuele onderzoekers in een gevestigde positie belangrijke middelen toegekend waarmee de onderzoeker een eigen onderzoekslijn kan uitbouwen.

Vervolgens somt minister Vandenbroucke enkele andere beleidslijnen op. De mobiliteit van onderzoekers moet worden versterkt. Onderzoekers moeten bij hun terugkeer uit het buitenland uitzicht krijgen op een voortzetting van hun onderzoekscarrière aan de eigen instelling. De universiteiten zouden ook meer gericht Vlaamse toponderzoekers in het buitenland moeten opsporen en aantrekken naast buitenlandse toponderzoekers uiter-aard.

De minister vindt de samenwerking tussen universiteiten en industrie belangrijk. Onderzoekers zouden zonder al te veel administratieve lasten een nevenactiviteit moeten kunnen ontwikkelen. De huidige procedures zijn te stringent en bureaucratisch.

De universiteiten moeten regelingen uitwerken op het vlak van de intellectuele rechten en de vermogensrechten op vindingen die de onderzoekers stimuleren nieuwe kennis te ontwikkelen en toepasbaar te maken.

De universiteiten moeten vrouwelijke onderzoekers aanmoedigen en uitnodigen om lid te worden van de onderzoeksraden, faculteitsraden en van benoemingscommissies. Ook de realisatie van een

evaluatiesystematiek die minder gericht is op de kwantiteit en de onderzoeksproductiviteit en meer op de kwaliteit van het onderzoek, is volgens buitenlandse onderzoeken nodig om meer vrouwen in het onderzoek te krijgen.

Vervolgens gaat de minister in op de vraag hoe Vlaanderen moet investeren in onderzoek en hoger onderwijs.

De voorbije tien jaar zijn de budgetten voor het hoger onderwijs en vooral de budgetten voor onderzoek structureel verhoogd. De budgetten voor investeringen lopen achter. De bekostiging van het onderzoek vanuit de tweede en derde geldstroom neemt een steeds grotere omvang aan. De eerste geldstroom aan de universiteiten heeft hiermee geen gelijke tred gehouden. Doch de onderzoekssubsidies vanuit de tweede en derde geldstroom dekken niet de totale kosten van het uitgevoerde onderzoek. De universiteiten moeten de ontvangen subsidies aanvullen vanuit de eerste geldstroom.

De kosten van het onderzoek zijn niet alleen beperkt tot de inzet van wetenschappelijk en ondersteunend personeel en materiaalkosten. De uitvoering van het onderzoek vergt ook vaak grote onderzoeksapparatuur en de universiteit moet passende huisvesting beschikbaar stellen. Ook kosten van administratie en energie worden niet gedekt door de onderzoekssubsidies. Deze gang van zaken kan als de prijs van het succes beschouwd worden. Door bijkomende middelen in onderzoek te investeren, worden overheadkosten veroorzaakt, die de overheid echter niet subsidieert. Aan deze situatie werd deels tegemoet gekomen door in 2003 en in 2004 extra middelen vrij te maken voor grote onderzoeksapparatuur. Ook de nieuwe beheersovereenkomst met het FWO bepaalt dat het FWO middelen moet vrijmaken voor subsidies voor onderzoeksapparatuur.

De Vlaamse universiteiten hebben in vergelijking met de Nederlandse universiteiten meer onderzoekers per student. De investeringsbudgetten zijn in vergelijking met het budget voor huisvesting van de Nederlandse universiteiten veel lager. Bovendien werd in Nederland onlangs beslist dit budget nog te verhogen.

Het feit dat de groei van de eerste geldstroom fors achterloopt op de groei van de tweede en

derde geldstroom heeft ertoe geleid dat aan de Vlaamse universiteiten elke lid van het Zelfstandig Academisch Personeel gemiddeld – in voltijdse equivalenten gerekend – 2,62 wetenschappelijke medewerkers (AAP, doctorandi en tijdelijke wetenschappelijke medewerkers, postdocs niet meegerekend) moet begeleiden en aansturen. In Nederland is dat gemiddeld één hoogleraar, hoofddocent of docent voor 1,6 wetenschappelijke medewerkers. Samen met minister Moerman zal minister Vandenbroucke de subsidieregeling met betrekking tot het Bijzonder Onderzoeksfonds aanpassen.

Mogelijke oplossingen zijn: afschaffen van de verplichte eigen bijdrage van de universiteiten aan het Bijzonder Onderzoeksfonds zodra het budget voor het Bijzonder Onderzoeksfonds voldoende stijgt, verruimen van de mogelijkheid om een deel van het BOF-budget te gebruiken voor de aanstelling of benoeming van onderzoeksprofessoren zodat de ‘span of control’ kan dalen en de bestedingsvoorschriften vereenvoudigen zoals ook de commissie Van Duinen in zijn ontwerprapport aanbeveelt. De minister wijst erop dat hij dit rapport nog niet officieel heeft ontvangen, ondanks de krantenberichten erover. Hij zal er toch al naar verwijzen.

Het volgende punt waar de minister aandacht aan besteedt, is de kwaliteitszorg. Het budget voor het Bijzonder Onderzoeksfonds wordt verdeeld onder de universiteiten op basis van de omvang van de eerste geldstroom, het aantal tweede-cyclus-diploma's, het aantal diploma's van doctor en het aantal publicaties en citaties in wetenschappelijke tijdschriften opgenomen in de Science Citation Index Expanded Version geproduceerd door ISI (Institute for Scientific Information). Bekostiging koppelen aan prestaties gemeten aan de hand van bibliometrische gegevens, omschrijft de minister als goed. In het rapport Van Duinen is men daar genuanceerd over. Bibliometrische gegevens hebben zeker in de humane wetenschappen hun beperkingen. Het rapport beveelt aan systematisch en met een zekere regelmaat externe commissies naar een oordeel vragen over de internationale positie van het onderzoek op grond van eigen waarnemingen en waar nodig aangevuld met bibliometrische gegevens. Op die manier kan de positie van onderzoek aan de Vlaamse universiteiten in vergelijking met andere instellingen beter in beeld worden gebracht.

Wanneer wordt gekeken naar de positie van het Vlaams onderzoek op systeemniveau, is het evi-

dent dat de kosten van onderzoek sneller stijgen dan de lonen en de prijzen. Het realiseren van een bepaalde onderzoeksoutput vergt een steeds grotere inzet van financiële middelen om de groeiende personeelskosten en vooral de uitrustingskosten te dekken. Universiteiten moeten een eigen profiel kunnen kiezen. Ze kunnen niet alles tegelijk aanpakken. Ruimte voor profilering is noodzakelijk om tot concentratie, meer focus en voldoende kritische massa te komen zowel in het onderzoek als in het onderwijs.

Alleen op die manier zal een sterkere internationale concurrentiepositie mogelijk worden. Men stelt ook vast dat de aanwezigheid van grootschalige onderzoeksfaciliteiten van een steeds groter strategisch belang wordt voor de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek.

Volgens de commissie Van Duinen is vernieuwing van het onderzoek cruciaal om als universiteit op onderzoeksvlak een concurrentiële positie te behouden of uit te bouwen. Er is in Vlaanderen een overwicht gegroeid van het projectmatig onderzoek. Bijna alle middelen worden verdeeld op basis van een beoordeling van onderzoeksvoorstellen en projecten. Onderzoekers moeten veel tijd besteden aan het schrijven van subsidieaanvragen. Individuele onderzoekers en onderzoeksgroepen hebben nagenoeg geen vrije middelen om nieuwe onderzoekspaden te bewandelen. De commissie beveelt aan dat de vernieuwing van het onderzoek een expliciet criterium is bij de beoordeling van aanvragen voor BOF-middelen. Het BOF is een beter kanaal dan de tweede geldstroom via het FWO voor de financiering van onderzoeksvoorstellen die nieuwe onderzoeksthema's willen verkennen. Vernieuwing begint immers vaak met iets kleins.

Minister Vandenbroucke concludeert dat het Vlaamse hoger onderwijs en het Vlaamse onderzoek vaak van een hoog niveau zijn. Op een paar domeinen is het onderzoek in Vlaanderen van een uitstekend internationaal niveau. Teren op de bestaande kwaliteit is echter niet voldoende om te komen tot een toekomstig duurzaam en vitaal systeem. De overheid moet samen met de instellingen nadenken over een aantal thema's. De minister somt deze thema's op.

Vooreerst moet men aandacht besteden aan de ontwikkeling van jonge talenten, de vorming van onderzoekers en het versterken van het vermogen

van de universiteiten om toptalent te kunnen aantrekken en te behouden. Het VIB en het IMEC slagen hierin al zeer goed. De universiteiten doen het op dit vlak minder goed.

Verder moet men pogen om meer vrouwen te behouden op het domein van het onderzoek en vooral op het vlak van de hoogste wetenschappelijke posities. Dit moet gebeuren in het perspectief van de toenemende behoefte aan talent om de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek in stand te houden.

Vervolgens moeten ook de investeringssubsidies en de basissubsidies aan de universiteiten verhogen. De verhogingen van dergelijke subsidies moeten de erosie ervan door de sterk gestegen onderzoekssubsidies vanuit de tweede en derde geldstroom tegengaan.

Ten slotte moeten er ook extra middelen vrijgemaakt worden voor de verbetering van de carrièreperspectieven van de degenen die een postdoctorale opleiding volgden en voor de creatie van bijkomende formatieplaatsen voor het zelfstandig academisch personeel.

III. BESPREKING

1. Vragen van de leden

De heer *Gilbert Van Baelen* wenst vooreerst op te merken dat de commissieleden nog geen beleidsnota Onderwijs van minister Vandenbroucke mochten ontvangen. Bijgevolg hebben ze ook weinig zicht op zaken zoals het hoger onderwijs en het hoger onderzoek. Hij is dan ook aangenaam verrast dat de minister in deze commissie toch een aantal ideeën poneert. Er bestaat immers, zoals minister Moerman ook opmerkte, een synergie tussen het economische en wetenschappelijk beleid en de mogelijkheid om, samen met minister Vandenbroucke, een geïntegreerd beleid uit te werken. Minister Vandenbroucke beschikt op dit vlak immers over een aantal niet te verwaarlozen troeven.

De heer Van Baelen vindt het goed dat, om de 3-procentnorm van wat men in de Lissabonnorm en -strategie mee heeft onderschreven te bereiken, deze Vlaamse Regering het uitgetekende groeipad volgt en als een na te streven hoofddoelstel-

ling behoudt. Hij vraagt zich af goed begrepen te hebben dat minister Moerman beweert dat het groeipad jaarlijks 60 miljoen euro zal bedragen. In haar toelichting beweerde de minister dat men 60 miljoen euro nodig zal hebben om de norm van 1 procent te bereiken. In het verleden heeft men echter over de versnelde toekenning van 100 miljoen euro gesproken.

In de begroting van 2005 werd enerzijds 55 miljoen euro voor de ontwikkeling van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voorzien. Bijkomend werd er nog eens 75 miljoen euro voorzien voor de creatie van een risicokapitaalfonds voor investeringen in de innovatie-activiteiten. De heer Van Baelen wenst te weten op welke manier deze middelen verdeeld zullen worden.

De heer Van Baelen juicht toe dat men het belangrijk blijft vinden dat de verschillende onderzoekskanalen en de creatie van een omgevingskader niet alleen op elkaar afgestemd worden maar ook met elkaar in contact gebracht worden. Met de creatie van een omgevingskader heeft de heer Van Baelen het over reglementen en arbeidsrechtelijke toestanden waarin onderzoek en ontwikkeling kunnen gedijen. Op dit vlak heeft men vaak te kampen met barrières die zich op het federale niveau bevinden. De heer Van Baelen kan bijgevolg enkel hopen dat er een goed overleg plaatsvindt tussen het Vlaamse en federale regeringsniveau. Minister Moerman verklaarde immers zelf in een vraaggesprek dat het jammer is dat de 55 miljoen euro die Vlaanderen voor onderzoek en ontwikkeling bijgeeft, door de federale overheid in mindering gebracht wordt.

Volgens de heer Van Baelen moeten de intellectuele eigendomsrechten voldoende gevaloriseerd worden. Ook andere organisaties pleiten er voor dat hier, voornamelijk op het vlak van de octrooiën, werk wordt van gemaakt. Dit moet bij voorkeur gebeuren binnen een Europees en niet zozeer Vlaams of Belgisch perspectief. De factor van de kostprijs is hierbij van essentieel belang. Vandaag nemen de kleine of middelgrote ondernemingen amper deze stap. De heer Van Baelen deelt de vrees voor de te volgen weg en de kostprijs voor het behalen van een octrooi niet. Het behalen van een octrooi betekent een bescherming van een intellectueel eigendom en biedt enorme perspectieven. Bekijkt men het negatief dan kan men wel stellen dat, wanneer men een octrooi behaalt,

bedrijfsspionage nooit ver weg is. Op dat ogenblik weet men immers op welke manier een bepaald product in elkaar steekt. Eigenlijk is het behalen van een octrooi een positieve waarde ten opzichte van een verdere onderzoeks- en ontwikkelingsstrategie.

In relatie naar onderwijs toe is de heer Van Baelen tevreden dat de instroom in het onderwijs de eerste parameter is om zoveel mogelijk mensen bij de uitstroom en doorstroming naar onderzoek te kunnen betrekken. Bij de instroom is het echter belangrijk op welke manier men erin kan slagen om jongeren meer naar meer wetenschappelijke of meer technologische studies te begeleiden. In het voorbije jaar gingen er bijvoorbeeld door de afschaffing van het inschrijvingsexamen voor de studies van burgerlijk ingenieur veel meer jongeren deze studierichting volgen.

De heer Van Baelen beschikt nog niet over de correcte cijfers van de hogescholen. Voorlopig blijft het een open vraag of er nu minder jongeren de studies van industrieel ingenieur zijn gaan volgen. Hij vindt echter wel dat de jongeren die de studie van burgerlijk ingenieur niet aankunnen, op een goede manier naar de studie van industrieel ingenieur begeleid moeten worden. Deze jongeren mogen in ieder geval niet afhaken. Anders is men ze kwijt. De creatie van een hogere instroom voor de ene studierichting mag er niet voor zorgen dat er een knelpunt gecreëerd wordt in een andere studierichting. Men moet steeds oog hebben voor wat er tussentijds kan gebeuren. Dit is voornamelijk een taak van de universiteiten en de hogescholen. De hogescholen en universiteiten moeten nagaan op welke manier zij hun studenten al dan niet begeleiden wanneer zij nagaan welke studies een student al dan niet aankan.

Voor wat de uitstroom betreft, juicht de heer van Baelen het toe dat er geprobeerd wordt om meer goede studenten te bewegen tot het behalen van een doctoraatstitel en het volgen van wetenschappelijk onderzoek. Hij vraagt zich echter af op welke manier men dit zal verwezenlijken. Hij is blij van minister Vandenbroucke te vernemen dat mensen die postdoctorale studies gevolgd hebben toch in het ZAP zullen kunnen benoemd worden. Dit is immers een van de fundamentele elementen. De minister heeft zelf aangehaald dat, wanneer men de voorbije jaren de middelen voor de financiering van de universiteiten heeft opge-

maakt, men in de periode 2000-2001 de middelen voor het BOF ernstig heeft verhoogd. Er was een onevenwicht aan het groeien tussen de middelen voor het BOF en de werkmiddelen van de universiteiten enerzijds en de middelen voor wetenschappelijk onderzoek via de derde kanalen anderzijds.

In 2007 moet minister Vandenbroucke een nieuw financieringssysteem voor het hoger onderwijs klaar hebben. De heer Van Baelen vraagt zich af of men, door het feit dat men een verhoging en doorstroom van meer doctoraatsbeurzen en FWO wil bereiken, geen spanningsveld creëert. Bepaalde onderzoeksberoepen zijn vandaag knelpuntberoepen geworden. De minister heeft zelf de cijfers genoemd van Vlaanderen. In Vlaanderen heeft men pro rata slechts 1 onderzoeker terwijl men er 2,62 nodig heeft. In Nederland en andere landen ligt dit cijfer veel hoger. De heer Van Baelen vraagt zich af op welke manier men dit spanningsveld zal opvangen of vermijden. Hij geeft wel toe dat er voor de creatie van dit spanningsveld ook weer andere elementen kunnen meespelen. Bij dit laatste denkt de heer Van Baelen aan het federale niveau. Het toekennen van fiscale stimuli of het al dan niet moeten betalen van een aantal loonkostgebonden materies, zijn zaken die op federaal vlak moeten geregeld worden.

De tweede en derde geldstroom spelen bij het voorgaande natuurlijk ook een prominente rol. Indien men het globaal bekijkt voor alle universiteiten is de kleinste universiteit, namelijk het Limburgs Universitair Centrum, het sterkst. Dit is echter ook een zwakke parameter. Het betekent dat men veel gelden bij derden gaat halen. De heer Van Baelen vraagt zich af of men in dat geval wel nog de kerntaken, namelijk het uitvoeren van fundamenteel wetenschappelijk en basisonderzoek, kan uitvoeren. Hij vreest dat men zich vaak, makkelijkheidshalve, laat verleiden tot het uitvoeren van toegepast wetenschappelijk onderzoek. Dit laatste genereert immers financiering. Hij is het er met minister Vandenbroucke over eens dat de universiteiten over een voldoende financiële basis moeten kunnen beschikken.

De heer Van Baelen hoopt ook dat er, in het hoger onderwijs, een goede afstemming komt van de verschillende soorten onderzoek en de actoren die dat onderzoek kunnen beoefenen. Hij heeft er in de commissie Onderwijs al op gewezen dat er,

in de hogescholen, zelfs bij de opleidingen van één cyclus, een soort van academiseringsdrift bestaat. Men wil er alle soorten van onderzoek uitvoeren. Met de totstandkoming van het vorige decreet was het echter helemaal niet de bedoeling dat ook de opleidingen van één cyclus aan wetenschappelijk onderzoek zouden gaan doen. Hij wijst er dan ook op dat het van prioritair belang is om een duidelijke afbakening te voeren. Hij gelooft immers niet dat men, met de beperkte middelen die voor wetenschappelijk onderzoek beschikbaar zijn, kan blijven streven naar kwaliteitsvol toponderzoek. Duidelijke afspraken tussen en met de verschillende actoren dringen zich dan ook op.

De heer Van Baelen wijst er op dat er voor het PWO waar voornamelijk de hogescholen mee actief zijn, in de begroting van 2005 van minister Moerman zeven miljoen euro terug te vinden is. Hij vraagt zich af welk bedrag er voor dit project in 2004 werd uitgetrokken.

In de beleidsnota leest de heer Van Baelen ook dat er verder zou geïnvesteerd worden in de uitbouw van incubatiecentra en wetenschapsparken. Hij vraagt zich af of deze wetenschapsparken zullen gekoppeld blijven aan de universiteiten of zullen ze, in het kader van het streven naar de uitbouw van excellente onderzoeksgroepen, gekoppeld worden aan deze groepen. Er bestaan hieromtrent verschillende mogelijkheden.

In dit kader vraagt hij zich af of bepaalde bedrijven wel op wetenschapsparken thuishoren. Als voorbeeld vermeldt hij het bedrijf Ciral op het wetenschapspark van Diepenbeek. Wat is de toegevoegde waarde van Ciral op een wetenschapspark? Is het niet nodig dat men, op een aantal vlakken, sturend gaat optreden? Hij spreekt zich echter over dit alles liever niet uit.

De heer van Baelen is een heel grote voorstander van een horizontale benadering: er moet een instrumentarium worden uitgebouwd, ongeacht de bedrijfssector of de kennisinstelling en de bedrijven. De overheid moet terzake ondersteunen maar niet sturen. De VLIR heeft inmiddels vastgesteld dat enkele universiteiten inzake grensverleggend onderzoek tekort schieten. Hoe kan dat toponderzoek versterkt worden? Minister Moerman schrijft in haar beleidsnota: "Uitmuntende onderzoeksgroepen moeten we langlopende programma-financiering kunnen toekennen.". Minister Vandenbroucke heeft gesproken over het uitbou-

wen van excellente onderzoeksgroepen. Zijn dat dan de 'centres of excellence' en wat is de relatie met onderzoeks- en vakgroepen aan de universiteiten? De heer Van Baelen hoopt dat vakgroepen zich kunnen profileren maar huivert van de idee dat universiteiten zich profileren. De buitenlandse topuniversiteiten zijn beperkt in de domeinen waarin ze een excellentie hebben uitgebouwd.

Hoe kijkt de minister aan tegenover de onderzoeksmaster? In Nederland functioneert die toeleiding naar hoogwaardig onderzoek goed. Aan universiteiten selecteert men voor bepaalde studierichtingen met zeer sterk toponderzoek jongeren om in te stappen in een onderzoeksmaster, met 120 studiepunten in plaats van 60. Onderzoek en onderwijs zijn dus grotendeels vervlochten.

De heer Van Baelen is het er volmondig mee eens dat de valorisatie van het onderzoek en de transfer van kennis essentieel is. Hij vraagt dat de transferdiensten bij de universiteiten zouden geëvalueerd worden. Ook de mobiliteit van studenten, docenten en onderzoekers, niet alleen interuniversitair maar ook internationaal, moeten gestimuleerd worden. Voormalig minister Van Mechelen voor wetenschapsbeleid heeft al een lijst gemaakt van de Vlaamse topwetenschappers die in het buitenland actief zijn. Minister Vandenbroucke kan daar verder op bouwen.

De heer Van Baelen heeft ook nog een aantal concrete vragen. Op de begroting van dit jaar is nog 30 miljoen euro beschikbaar voor Hermes. Minister Moerman heeft gesproken over de uitbouw van de excellentiepolen. Betekent dat een verdere uitbouw van de bestaande polen of heeft ze een idee over een aantal nieuwe?

Minister Moerman heeft de heer Van Baelen ook verrast met de uitspraak dat er te veel 'Mickey Mouse' gespeeld is met te veel kleine projecten, zonder veel synergie. Voor kmo's is onderzoek en ontwikkeling duur. Een klein budget kan een kmo soms al in staat stellen met een universiteit of een hogeschool contact te leggen.

In relatie met economie vindt de heer Van Baelen het bevorderen van het ondernemerschap in het onderwijs zeer belangrijk, niet alleen in het leerplichtonderwijs, maar ook in het hoger onderwijs.

Voormalig Europees commissaris van Wetenschapsbeleid Busquin riep tijdens een hoorzit-

ting in de commissie Onderwijs een jaar geleden op om meer gebruik te maken van de Europese onderzoeksmiddelen die er voorhanden zijn. Worden er acties ontwikkeld om dat te stimuleren?

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* vraagt of het Innovatiepact dat anderhalf jaar geleden is afgesloten, al concrete realisaties heeft opgeleverd. Of staan daarvoor initiatieven in de steigers?

Ze uit de zorg voor het verhogen van de in- en uitstroom in de wetenschappelijke en technische opleidingen. De ministers zeggen zelf dat de instroom vanuit het secundair onderwijs een groot probleem is. Zal men in de derde graad van het secundair onderwijs de comprehensive-ringsgedachte blijven handhaven, waardoor die graad niet als een soort selectie naar het hoger onderwijs kan gezien worden, maar waarbij men opteert voor clustering van de wetenschapsvakken? Het gevaar bestaat dan dat elk vak niet echt grondig wordt aangepakt, temeer daar het aantal lesuren wetenschappen dreigt gereduceerd te worden. Mevrouw Van Kerrebroeck acht het nodig de leerplannen door te lichten op hun wetenschappelijkheid.

Concreet heeft ze ook een vraag naar de normering van het aantal leerlingen in de wetenschapsklassen: als men meer experimenten wil inlassen, moet er, omwille van de veiligheid, met minder leerlingen kunnen worden gewerkt. De spreker hoopt dat er ook DIGO-middelen ter beschikking zullen zijn voor de infrastructuur van die wetenschapsklassen. Voor het vak wetenschappen mogen de contacten met labs en onderzoeksinstituten niet eenmalig zijn. De spreker vestigt de aandacht op het vroegere SOHO-project, dat misschien kan worden voortgezet: ook universiteiten en hogescholen moeten aandacht hebben voor de doorstroming van het secundair naar het hoger onderwijs.

Mevrouw *Miet Smet* brengt één van de grote Europese programmapunten te berde, met name de aanwezigheid van vrouwen in het wetenschappelijk onderzoek. Zij suggereert te kijken hoe Europa dit probleem, dat zich ook in Vlaanderen voordoet, zal aanpakken.

Verder stelt zij zich vragen bij de samenwerking van bedrijven en universiteiten. Zij haalt het voorbeeld aan van de samenwerking van de universiteit van Leuven met een Chinees autobedrijf, in een onder-

zoek naar het verhogen van comfort van wagens door de vermindering van trillingen en lawaai. Zij merkt op dat wij op die manier de knowhow leveren aan buitenlandse bedrijven die ons daarna zullen beconcurreren.

Hersenvlucht is volgens mevrouw Smet geen kwestie van centen. Zij wijst erop dat het fenomeen hoofdzakelijk wordt ingegeven door betere kansen die het wetenschappelijk onderzoek in het buitenland (vooral dan in de USA) krijgt.

Ten slotte heeft mevrouw Smet een vraag over de doorstroming van hogeschoolstudenten naar een doctoraat. Zij vraagt zich af hoe die precies georganiseerd is, en of daar al dan niet een brugjaar mee gepaard gaat.

De heer *Robert Voorhamme* vindt excellentie in grensverleggend wetenschappelijk onderzoek zeer belangrijk, maar wijst erop dat wetenschappelijk onderzoek niet altijd een kwestie is van een zo technologisch mogelijk gerichte wetenschap. Hij vindt het belangrijk om in de positieve wetenschappen te blijven investeren, maar vindt dat de eigenheid van Vlaanderen als wereldregio en de specifieke problemen die de samenleving met zich meebrengen, een perfecte basis zijn om ons ook te gaan concentreren op de menswetenschappen. Die komen volgens de heer Voorhamme te weinig aan bod, terwijl er een groot braakliggend terrein te ontdekken valt. Spreker vindt dat de financiering van de wetenschappen ook grensverleggend onderzoek in de menswetenschappen zou moeten kunnen mogelijk maken; hij vermoedt dat er zich innovatieve sectoren binnen de menswetenschappelijke sector zullen aandienen. Reeds gedurende twee regeerperioden heeft de heer Voorhamme hiervoor gepleit, maar de menswetenschappen blijven tot op heden stiefmoederlijk behandeld. In de USA is het onderzoek op dat terrein veel grensverleggender dan hier. Nochtans zou deze wetenschapstak een antwoord kunnen bieden op de vergrijzing, de solidariteitsmechanismen en de menselijk organisatorische problemen. Onderzoek hierover is ten eerste aangewezen en zou zich moeten vertalen in spin-offs.

Hij is gelukkig met de benadering van minister Vandenbroucke die een verschuiving wil van een projectgerichte naar een persoonsgerichte onderzoeksfinanciering. Hij denkt dat dit essentieel is indien men wil opteren voor grensverleggend

wetenschappelijk onderzoek. Wie teveel nadruk legt op projectgericht onderzoek, bouwt voort op een bestaande reserve aan menselijk kapitaal die mettertijd op raakt. Sommige universiteiten beginnen nu excellentie in te kopen. Daarom meent hij dat men bij de beoordeling van excellentie en bij de honorering van onderzoeksgroepen niet alleen mag kijken naar de kwaliteit van de onderzoeksoutput, maar ook naar de omringende activiteiten, zoals de onderwijs- en vormingsopdracht. Indien een onderzoeksgroep alleen presteert in functie van de output van onderzoek, omdat hij ook daarop gehonoreerd wordt, zal hij kwaliteit inkopen en minder investeren in de vorming van onderzoekers.

Hij meent dat er nu een te homogene behandeling is van onderzoek en innovatie. Hij meent dat daarin een hiërarchie moet worden onderkend. Hij denkt dat er nu een verkeerde allocatie is van menselijke middelen. Het onderzoek gebeurt meestal aan de universiteiten. Veel uitvoerdersonderzoek is in handen van groepen die eigenlijk meer capaciteiten in zich hebben, maar die dit doen omdat er geen alternatieven zijn. Hij verwijst daarbij naar allerlei soorten van marktonderzoek. Dergelijke opdrachten moeten inderdaad op een wetenschappelijke manier worden uitgevoerd, maar eigenlijk zijn dit routinebezigdheden. Deze onderzoekers worden betaald met dezelfde onderzoeksmiddelen waarmee ook het innovatieve beleid zou moeten worden gevoerd. Hij denkt dat de hogescholen in de toekomst in staat moeten worden geacht om dergelijk onderzoekswerk op zich te nemen. Zo kunnen de universitaire onderzoeksgroepen zich toeleggen op grensverleggende innovatie.

Hij meent dat het octrooirecht een soort van drempel aan het worden is voor het overnemen van innovaties in ondernemingen. Hij denkt dat de overheid een belangrijke rol moet spelen in het begeleiden van ondernemingen en onderzoeksgroepen om een consequent octrooibeleid te voeren dat geen overmatige last wordt. Hij denkt dat veel ondernemingen een angstvallige houding aannemen tegenover de octrooien en daarom ook niet radicaal durven mikken op een innovatief beleid.

De heer *Jan Peumans* heeft een vraag bij de nota die hij deze week heeft gekregen over de drie uitdagingen voor innovatie in Vlaanderen. Als kersvers lid van de raad van bestuur van VIWTA wil hij hiervoor de aandacht van de minister vragen.

Die drie uitdagingen zijn ook opgenomen in hoofdstuk 4 van de beleidsnota: de nood aan een visie en het formuleren van maatschappelijke behoeften, het belang van de verankering van kennis via een innovatienetwerk en de noodzaak van een breed maatschappelijk draagvlak voor een krachtiger innovatiebeleid. De minister had het over een aantal belangrijke randvoorwaarden. Daarover werden in de nota van het VIWTA zeventien specialisten ondervraagd. Hun naam staat vermeld op de eerste bladzijde van het rapport. De bijdragen van de specialisten werden door mevrouw Goorden van het Studiecentrum Technologie, Energie en Milieu (STEM) namelijk in een leesbaar rapport verwerkt. De heer Peumans stelt dat er in dat rapport een aantal behartigenswaardige dingen staan.

Zo bevat deze nota o.m. de uitdaging dat de Vlaamse administratie eigenlijk te gebrekkig uitgebouwd is om een innovatieplan te schrijven, te implementeren, op te volgen of te evalueren. Nochtans is dit een opdracht voor de administratie. Er moet ook werk worden gemaakt van een betrokkenheid van het brede publiek en van het debat in het parlement. De meeste parlementsleden zijn hierin niet geïnteresseerd. Hij vraagt daarom de aandacht voor dit rapport.

Hij is het ermee eens dat er meer aandacht zou moeten zijn voor de menswetenschappen. Instellingen zoals IMEC en VITO en VIB worden te vaak alleen geleid door mensen uit de exacte wetenschappen en te weinig door mensen uit de menswetenschappen.

Mevrouw *Cathy Berx* is het ermee eens dat de onderzoeksmiddelen evenwichtig moeten worden verdeeld tussen menswetenschappen en exacte wetenschappen. Ook het onderscheid tussen fundamenteel en toegepast onderzoek is belangrijk.

Ze stelt vast dat slechts in 22 procent van de gevallen, een beurs die bij het IWT wordt aangevraagd, ook wordt toegekend. Het aantal beurzen zal verhogen van 150 naar 200. Ze wil weten welke invloed dit zal hebben op het slaagpercentage.

Omwille van het grote aantal aanvragen, worden nogal wat aanvragen afgewezen om administratieve redenen. De aanvragers krijgen relatief weinig kansen om de formele gebreken in hun aanvragen achteraf nog te herstellen.

Ze vraagt ook aandacht voor de ondersteuning van de mensen die effectief een beurs toegekend krijgen, zodat de beurs ook leidt tot een doctoraat of tot een uitslag van het onderzoek. Deze ondersteuning is des te meer nodig voor vrouwen.

Ze is het eens met de heer Van Baelen dat men moet alert zijn voor Europese onderzoeksfondsen. Ze stelt echter vast dat onderzoekers enorm veel tijd moeten steken in de administratieve rompslomp die daarmee gepaard gaat. Ze moeten op de website van de Europese Unie voortdurend nagaan of er beurzen en onderzoeksfondsen beschikbaar zijn. Ze moeten aanvraagformulieren indienen en vervolgens voldoen aan de rapportageverplichting over het halen van de resultaten. Ze moeten ook alle kosten verantwoorden. Minister Vandenbroucke had opgeroepen om de onderzoekers de kans te geven om zich maximaal op het onderzoek zelf te concentreren. Ze meent dat de overheid moet zorgen voor een goede ondersteuning zodat de onderzoekers alleen projecten moeten aandragen en zich zo weinig mogelijk met dit soort van zaken moeten bezighouden.

Mevrouw *Sabine Poleyn* leest in de beleidsnota dat men toponderzoekers uit de ontwikkelingslanden wil aantrekken. In ruil daarvoor wil men actief bijdragen tot de capaciteitsopbouw in die landen. Dat is een mooie ambitie die in de lijn ligt van het regeerakkoord. Ze vraagt zich af hoe de minister dat concreet wil invullen. Het aantrekken van toponderzoekers uit de ontwikkelingslanden komt neer op hersenvlucht uit die landen. Verwijst de term capaciteitsopbouw naar het stimuleren van het onderwijs in die landen? Welke actoren wil men daarbij betrekken?

Verder stelt de beleidsnota dat men de wetenschappelijke agenda in Vlaanderen wil laten bepalen door belangrijke thema's op wereldschaal, ook thema's die belangrijk zijn voor landen in ontwikkeling. Ze wil weten op basis van welke criteria men die thema's zal kiezen. Ze wil ook weten of men al aan sommige concrete thema's gedacht heeft, bijvoorbeeld AIDS of duurzame ontwikkeling.

De heer *Jef Tavernier* heeft een onaangenaam gevoel bij het hoofdstuk over de uitdagingen. Hij heeft de indruk dat wetenschap en innovatie op zich staan. Als er al een doelstelling wordt opgegeven voor het innoveren, is het louter in functie van bedrijven en tewerkstelling. Er worden geen keuzes

gemaakt. Hij zegt bijvoorbeeld neen tegen innovaties in de wapenindustrie.

De heer Tavernier stelt dat de minister alles openlaat. De uitdaging is innoveren in functie van bedrijven en het bereiken van bepaalde kwantitatieve normen. De rest moet van het beleid komen. Wat dat beleid moet inhouden en wat de maatschappelijke visie moet zijn, staat nergens. Er wordt wel vermeld dat er een economische valorisatie moet zijn en een ruime maatschappelijke relevantie. Ook moet er een grondige reflectie worden gegeven op de weerslag ervan op het menszijn. Waar en waarom men wil renoveren, wordt overgelaten aan de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB). De heer Tavernier vindt dat men deze Raad daarvoor kan inschakelen, maar dat de overheid zelf moet bepalen welke richting ze wil uitgaan. Tijdens de vorige regeerperiode was het begrip 'duurzaamheid' een belangrijke leidraad in verband met innovatie. In de beleidsnota is geen enkele leidraad te vinden. Het gaat om innovatie om de innovatie en eventueel om een aantal bedrijven te versterken. Verder is de heer Tavernier tevreden met de verwijzing naar het Milieu-Innovatieplatform. Dat is een belangrijk instrument. Wat is de fundamentele maatschappelijke visie? Wat wil de minister bereiken met het innovatiebeleid in welke sectoren en rond welke zaken?

Mevrouw *Marie-Rose Morel* plaatst een kanttekening bij het onderzoek. In het buitenland zijn de statuten van onderzoekers vaak veel beter geregeld dan hier. Ze spreekt vooral vanuit haar ervaring met mensen die wetenschappelijk onderzoek doen voor menswetenschappen. Dat is telkens een project voor een half jaar. Als men een gezin heeft en dergelijke, is het niet erg aantrekkelijk om zich voor dergelijke projecten te engageren. Los van het financiële moet men ook naar het statuut kijken.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* stelt vast dat in het regeerakkoord een geïntegreerd programma is opgenomen, terwijl in de beleidsnota's alles opnieuw is verengd tot de beleidsbevoegdheid van de betrokken minister. Het is dan de kunst om in de respectieve commissie van het Vlaams Parlement de puzzels samen te leggen. In de nota van de minister zijn wetenschapsbeleid en innovatie een belangrijk onderdeel. Het is alomvattend, maar het nadeel is dat het niet altijd duidelijk is welke keuzes er worden gemaakt. Er wordt wel gesuggered dat vooral de bedrijven worden ondersteund,

maar het was de bedoeling om het innovatieplan ruimer open te trekken: innovatie is meer dan technologie. Verder moet er tijd worden besteed aan een correct gebruik van de terminologie en van de respectieve definities, zodat men in het debat niet naast elkaar zou praten.

De beleidsnota bevestigt dat het innovatiepact met een groeipad en een evenwichtige spreiding tussen de diverse types van onderzoek moet gebeuren. Toch vindt de voorzitter weinig terug over hoe men tot die evenwichtige spreiding moet komen. Er wordt verwezen naar het memorandum van de VRWB, maar de vraag is wat de opinie van de minister is. Met welk monitoringinstrument wil ze werken? Het fundamentele onderzoek mag geen achterstand oplopen ten opzichte van het strategische basis- en toepassingsgericht onderzoek.

Het universitaire onderzoek moet ook zijn onafhankelijkheid kunnen bewaren en niet enkel industriegestuurd werken. De monitoring is belangrijk om de impact en de output van de beleidsopties te kunnen opvolgen. De grote uitdaging in het regeerakkoord is meer werk en meer ondernemen.

Het innovatiebeleidsplan is breder dan de bevoegdheden van de minister en heeft betrekking op de bevoegdheden van de hele regering. Hoe, wanneer en met wiens betrokkenheid gaat dit gebeuren? Heeft het parlement daarin een plaats? Kan er een debat over het innovatieplan worden gehouden in het parlement? Welke inbreng kan het parlement doen?

Volgens de beleidsnota is de opvolging toevertrouwd aan de VRWB. Aan het innovatiepact hebben veel meer partijen meegewerkt. Er was afgesproken dat wie het Innovatiepact heeft ondertekend, ook zal worden betrokken bij een gestructureerd overleg. Komt er een strategische adviesraad van het beleidsdomein Wetenschap en Innovatie? Wie wordt daarbij betrokken?

Er is een probleem met de werkingsmiddelen van de universiteiten. Dat heeft gevolgen voor het statuut en de omkadering van die contractuele onderzoekers, en de investeringen die noodzakelijk zijn in de labo's en de gebouwen, dreigen op de lange baan te worden geschoven.

Verder stelt mevrouw Merckx-Van Goey dat bij de Vlaamse onderzoeksinstituten een organisatie is

bijgekomen, namelijk het Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie of IBBT (naast IMEC, VITO en VIB). Waaraan heeft het IBBT het verdiend om een onderzoeksinstituten te worden? Op basis van welke criteria is de samenstelling van het instituut gebeurd? Is dat iets definitief? Vormen de verschillende departementen of onderzoeksgroepen die erbij zijn aangesloten, een gesloten groep? Kan men nog toetreden?

Andere collega's zeiden het al: het gaat niet alleen om de universiteiten, de overheid en de verschillende onderzoeksfondsen. Ook van de bedrijven wordt verwacht dat ze onderzoek doen. Heeft de minister zicht op de trends op dat vlak? Is het niet zo dat de bestedingen inzake onderzoek en ontwikkeling geconcentreerd blijven bij een kleine groep spelers, een groep die bovendien alsmaar kleiner wordt?

Zij noemt Janssen Pharmaceutica, Alcatel en Philips. Zij stelt ook een verenging tot een aantal sectoren vast. Hoe kan ervoor gezorgd worden dat zowel groot en klein betrokken worden en inspanningen doen? Hoe kan de overheid dat sturen? Men hoort soms zeggen dat bedrijven moeten kunnen inschrijven op een groot mobiliserend onderzoeksverhaal, een innovatiecultuur. Gaat men het op die manier oplossen?

Mevrouw Merckx-Van Goey vindt het belangrijk in het oog te houden wat nodig is voor samenwerking en samenwerkingsverbanden. Kunnen daar eventueel goede dingen ondersteund worden? Het is natuurlijk zo dat de overheid bij de bedrijven een blauwtje loopt als zij niet de verhoopte rechtszekerheid biedt. Zij weet wel dat het de federale overheid is die beslist heeft dat de regeling verschuift met negen maanden. De fiscale behandeling van deze zaak was geen Vlaamse beslissing. Zij blijft er wel bij dat Vlaanderen erop moet aandringen dat men hier correct in blijft.

Vervolgens gaat zij in op de profilering ten aanzien van Europa. Zij herinnert aan het bezoek van commissaris Busquin aan de commissie. Men mag niet zomaar voor alles of om het even wat op Europa rekenen. Vlaanderen moet proactiever zijn. Het moet zich vooraf afvragen voor welke terreinen het zich tot Europa wil wenden. Moet het gaan om terreinen waarop men al excellentie heeft of om terreinen waar men die nog wil verwerven? Zij is ervan overtuigd dat dit onderwerp een debat in het

parlement vereist en bewustmaking van de regering.

Tot slot wijst mevrouw Merckx-Van Goey op de vermelding in het regeerakkoord van verdere stappen in de regionalisering van het wetenschapsbeleid. Zij vindt dat dan ook de financiering moet volgen. België heeft thans nog drie lijnen: lucht- en ruimtevaart, de impulsprogramma's en tien tot twaalf wetenschappelijke instellingen. Zeker nu de begroting een impuls geeft aan de middelen voor wetenschappelijk onderzoek, is het spijtig te moeten vaststellen dat de federale overheid haar budget met net hetzelfde bedrag verlaagt. Heeft Vlaanderen daar al op gereageerd? Vlaanderen is samen met België verantwoordelijk voor het halen van de Europese doelstelling en op die manier komt men er niet. Is er naar aanleiding van de discussie en de standpuntbepaling over de Lissabonstrategie een moment vastgelegd om afspraken te maken met het oog op rechtszekerheid? Anders blijft het met de kraan open zaken willen ondernemen.

2. Antwoord door de heer Frank Vandenbroucke, Vlaams minister

Voor *de minister* is de wenselijke verhoging van het aantal studenten in wetenschappelijke richtingen in het hoger onderwijs een aandachtspunt. Er moet daaraan op drie momenten gewerkt worden. Vanaf het basisonderwijs moet bij kinderen interesse gekweekt worden voor het technologische. Die lijn dringt stilaan door in het onderwijsbeleid. Daarnaast is er de evolutie doorheen het middelbaar onderwijs. Daarover moet het departement Onderwijs nadenken. Het derde moment is de keuze na het middelbaar onderwijs. Hoe die verloopt, moet eveneens bekeken worden.

Vlaanderen is gedoemd om de hogescholen, in de mate dat ze masteropleidingen aanbieden, te academiseren. Er is geen weg terug. Dat is inderdaad geen evidente optie. De academisering mag niet leiden tot een versnippering van de onderzoekscapaciteit, op het vlak van mensen, infrastructuur of cultuur.

De minister zegt dat de associaties een essentiële rol moeten spelen in de academisering van de hogescholen. De universiteiten moeten een leidende rol op zich nemen, en de docenten van de hogescholen zouden moeten kunnen meedraaien

in wetenschappelijk onderzoek op universitair niveau. Ten minste de helft van hen zou een doctorstitel moeten hebben. Het hele academiseringsproces zou via de associaties op een dynamische interactie tussen de universiteiten en de hogescholen moeten steunen.

Verder beaamt de minister dat grensverleggend onderzoek zeer belangrijk is, en verwijst naar een paar pistes die hij eerder al aangaf. Zo vermeldt hij de niet louter projectmatige financiering – ook individuen met een gevestigde positie moeten op financiering kunnen aanspraak maken –, de noodzaak om de verhouding tussen ZAP en andere onderzoekers te verbeteren, en het uitsturen van Vlaamse en aantrekken van buitenlandse toponderzoekers. De minister heeft een duidelijk beeld van waar grensverleggend onderzoek kan ontstaan, maar wijst op de noodzaak van comfort voor de toponderzoeker: die moet genoeg vrijheid hebben om zich geconcentreerd en langdurig met zijn onderzoekspiste bezig te houden.

Hij wijst erop dat hij nergens heeft gesproken over Universities of Excellence. Hij gebruikte het woord excellentie enkel op een generische wijze. Ook rond het woord “profileren” ontstond volgens de minister een misverstand. Wanneer hij zei dat universiteiten zich moet profileren bedoelde hij dat ze zich moeten concentreren op waar ze goed in zijn, en niet moeten proberen met alles uit te pakken.

Wat de onderzoeksmaster van 120 studiepunten betreft denkt de minister dat een dergelijke twee jaar durende opleiding moet mogelijk zijn. En vermits het tweede jaar master reeds zeer sterk op onderzoek zou gefocust zijn, denkt hij dat een aansluitend doctoraat van drie jaar ook moet kunnen. Hij denkt dat in die zin moet gereageerd worden op de vraag van de universiteiten.

3. Antwoord van mevrouw Fientje Moerman, Vlaams minister

De minister antwoordt aan de heer Van Baelen dat het bedrag van 60 miljoen euro niet uit de lucht komt gevallen. Het staat nominatim in het Innovatiepact vermeld. Het betreft het groeipad dat gemiddeld moet worden aangehouden. Om het te verwezenlijken is 55 miljoen euro plus 75 miljoen euro uitgetrokken is. De reden daarvoor is dat de middelen die bij de opstap vorig jaar zijn vastgelegd, uit het FFEU kwamen en dus eenmalig

waren. Om het spel eerlijk te spelen en uit te komen waar men wil uitkomen in 2010, moest men dus die eenmalige uitgave een meer structureel karakter verlenen. Mevrouw Van Kerrebrouck had overigens dezelfde vraag.

De heer Van Baelen informeerde eveneens naar de stijging van het PWO. Welnu, de bedragen inge-chreven in de begroting 2005 zijn deze zoals vastgelegd in het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Hoe wordt de norm van 3 procent bereikt? Het federale budget voor wetenschapsbeleid bedraagt grosso modo 550 miljoen euro. Daar is ongeveer 10 procent op bezuinigd. Er zijn wel degelijk contacten daarover met de federale collega's. De minister verwijst daarvoor naar de federale collega van Begroting, want die stond op de bezuinigingen.

Er werd ook gevraagd of de verdere regionalisering op de agenda staat. Dat is zo. Zij staat ook in het regeerakkoord. Werkt men samen naar het doel van de 3 procent? Jawel. Om dat te onderzoeken richtte de minister vorig jaar, weliswaar in een andere capaciteit, de 'high level group three procent' op, waarin vertegenwoordigers zitten van de private sector, de gemeenschappen, de gewesten en de federale overheid. De groep staat onder de leiding van de Belgische professor Luc Soete, die in Maas-tricht werkt. Hij heeft ook zitting in een soortgelijke Nederlandse groep. De eerste resultaten moeten eerstdaags bekend worden.

De minister weerlegt de kritiek van de heren Voorhamme en Tavernier dat de nadruk bij innovatie en wetenschappelijk onderzoek te veel gelegd wordt op exacte wetenschappen door te verwijzen naar de pagina's 36, 37, 38, 48 en 50 van de beleidsnota. Daarin maakt de minister duidelijk dat innovatie veel ruimer is dan technologische innovatie. Het omvat alle nieuwe combinaties van kennis en beperkt zich niet tot technologische kennis. In de beleidsnota staat dat innovatie niet alleen gaat over economische valorisatie, maar tevens een ruime maatschappelijke relevantie heeft, onder meer arbeidsorganisatie, toepassingen in de wel-zijnssector, onderkenning en oplossing van maatschappelijke problemen. Specifiek hebben zeker ook de humane wetenschappen een rol te spelen. Voor de uitgebreide tekst verwijst de minister naar de beleidsnota.

Ook op de bewering dat het geen innoveren om te innoveren mag zijn, repliceert de minister. Er is een verschil in ideologisch benadering tussen het regeerakkoord en de minister, en de heer Tavernier. Waarschijnlijk opteert de meerderheid eerder voor een flankerende rol van de overheid en minder voor een dirigistische rol. Dat betekent niet dat er geen maatschappelijke betrokkenheid en achtergrond sluipt in de benadering over technologie en informatie. Daarvoor verwijst de minister naar de bladzijden 48, 49 en 50 van de beleidsnota.

Op pagina 50 staat dat op het einde van de vorige regeerperiode het Milieu Innovatie Platform (MIP) principieel goedgekeurd werd. Dat zal voort worden geoperationaliseerd. Het kan een unieke kans bieden aan de 'clean technologies' in Vlaanderen. Thema's daarbij kunnen zijn het duurzaam omgaan met energie, energie- en grondstofzuinige technieken en/of methoden, de voorbereiding van een waterstofeconomie, enzovoort.

De minister vervolgt dat de budgetstijging van 2,3 miljoen euro van de IWT-beurzen het slaagpercentage zal opdrijven van 22 tot 30 procent. Dat slaagpercentage, het aantal toegekende beurzen in verhouding met het aantal aanvragen, is nu te laag. Veel hangt echter af van het aantal aanvragen.

Zij verwijst naar de tussenkomsten van mevrouw Morel en de heren Tavernier, Van Baelen en Voorhamme waarin zij de noodzaak van een evenwichtig beleid beklemtoonden. Vorige week verwees de minister daarop naar een aantal bladzijden in de beleidsnota; nu wil ze op één passage dieper ingaan. Zij citeert (pagina 36): "Dit geïntegreerd en overlegd Vlaams integratiebeleidsplan dient te ontstaan vanuit een strategische visie en moet de kwaliteitsvolle inzet van middelen inhouden met een evenwichtige verdeling ervan over de diverse types van onderzoek, over de verschillende actoren, en over de zowel bottom-up- als top-down-activiteiten.". De minister vindt een evenwichtig beleid een absolute voorwaarde om het kennis- en innovatiepotentiël in onze regio tot volle ontplooiing te laten komen.

De minister belicht vervolgens de evenwichten in de financiering van de verschillende typen wetenschappelijk onderzoek en het evenwicht tussen de financiering maatschappijwetenschappen versus exacte wetenschappen. Zij wijst erop dat de middelen voor het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF)

en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) de jongste jaren proportioneel stijgen. De minister vroeg advies aan de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid inzake een evenwichtige verdeling van de middelen. In 1999 was er inderdaad nog een groot onevenwicht, maar in 2001 was dit reeds deels weggewerkt. In de begroting 2005 is het nagenoeg onbestaande. In het advies van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zal zeker aandacht gaan naar de evenwichten met betrekking tot financiering van onderzoek en maatschappijwetenschappen enerzijds en onderzoek in de exacte wetenschappen anderzijds. De minister verwijst verder naar haar antwoord aan de heer Tavernier tijdens de vorige zitting.

Een tweede aspect van de vragen over evenwicht betrof de verhouding in de geldstromen tussen de omkadering van zelfstandig academisch personeel (ZAP) en jonge onderzoekers. De minister vindt het duidelijk dat de werkingstoelagen de voorbije 10 jaar minder snel zijn gestegen dan de onderzoeksfinanciering die de Vlaamse overheid aan de universiteiten toekende. Het is uitermate positief voor de Vlaamse economie dat ook de financiering die afkomstig is van derden (industrie) in die periode sterk steeg. Deze evolutie van financieringsstromen vertaalt zich volgens de minister in een groeiend aantal jonge onderzoekers (doctoraat- en postdoctoraatonderzoekers), die allemaal moeten begeleid worden.

De minister wijst erop dat de geciteerde gemiddelde omkaderingsnormen niet alles zeggen: de onderzoeksmiddelen zijn vaak geconcentreerd, en de verdeling van de ZAP-mandaten over de verschillende departementen en vakgroepen of onderzoekseenheden houdt daar slechts in beperkte mate rekening mee. Het probleem van de verhoudingen tussen de financieringsstromen en de bijbehorende verhoudingen in de omkadering zal zich blijven stellen. Bij de uitwerking van het nieuwe financieringsmodel voor universiteiten en hogescholen moet hier aandacht aan worden besteed. De minister zegt dat minister Vandenbroucke en zijzelf daarover zullen overleggen.

Vanuit haar eigen invalshoek zijn voor de minister twee punten belangrijk: de middelen die voor onderzoek worden uitgetrokken moeten daar ook daadwerkelijk aan besteed worden, en elk lid van het ZAP moet naast de onderzoeksopdracht ook

een onderwijsopdracht hebben. De minister duidt op het belang van de kennisoverdracht. Zij vindt dit een wezenlijk onderdeel van de opdracht van een academicus.

Een derde aspect van hoger vermelde groep van vragenstellers betreft de academisering en de relatie tussen hogescholen en universiteiten. Decretaal ligt vast dat de academisering van de hogescholen in de schoot gebeurt van de associatie hogeschool-universiteit, eventueel in samenwerking met universiteiten buiten de associatie. Dit houdt in dat de universiteiten de medeverantwoordelijkheid krijgen voor de inbedding van de 2-cycli-opleidingen in onderzoek. Met deze samenwerking wordt versnippering van het onderzoek vermeden, en worden universiteiten en hogeschool geen concurrenten. Universiteiten leggen zich vooral toe op grensverleggend onderzoek, en samen met de 2-cycli-opleidingen op het hierop gebaseerde toepassingsonderzoek. In het verlengde hiervan staan de 1-cycli-opleidingen. Zij staan in voor projectmatig werk en dienstverlening, wat aansluit bij de directe behoeften van lokale spelers. Op die manier overspant de associatie het hele spectrum van de kennisontwikkeling, de kennistoepassing en de valorisatie.

Taakafspraken tussen de verschillende partners van de associaties en het betrekken van de universiteiten bij het onderzoek in de hogescholen zijn daarbij belangrijk. Maar ook omgekeerd moeten assistenten en jonge onderzoekers aan hogescholen de mogelijkheid krijgen met jonge universitaire onderzoekers te doctoreren. De universiteiten moeten de enige instanties blijven die doctoraatstitels kunnen verlenen.

De minister beantwoordt vervolgens de concrete vraag van mevrouw Van Kerrebroeck over het Innovatiepact. Zij citeert: “Het Innovatiepact bepaalt onder meer dat de Vlaamse overheid er zich tot 2010 toe verbindt jaarlijks het budget voor wetenschap en innovatie met minstens 60 miljoen euro te doen stijgen”. Voor 2005 werd deze afspraak, die ook in het regeerakkoord stond, aangehouden. De minister onderstreept dat ook in haar beleidsnota de noodzaak voor een meerjarenbegroting aandacht krijgt, en verwijst naar de passus van het Innovatiepact die stelt dat de stijging van de middelen evenwichtig verspreid moet zijn over de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling op initiatief van de onderzoekswereld en de bestedin-

gen voor onderzoek en ontwikkeling en innovatie op initiatief van de bedrijven.

Door de Vlaamse Raad van Wetenschapsbeleid is een referentie-instrumentarium met elf kernindicatoren uitgewerkt om innovatie te meten. Een eerste invulling daarvan zal verschijnen in het tweede indicatorenboek, waarvan de verschijning voorzien is in het voorjaar van 2005. De minister vroeg de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid een indicator uit te werken voor maatregelen die niet meetellen in de 3-procentberekeningen die aan Europese criteria gebonden zijn maar die wel een invloed hebben, met name de fiscale en de parafiscale maatregelen. In het pact staat ook vermeld dat de coördinatie van de globale evaluatie van het Innovatiepact zal toevertrouwd worden aan de strategische adviesraad van het beleidsdomein Wetenschap en Innovatie. De VRWB wordt de nieuwe adviesraad.

Op de vraag van de heer Van Baelen wie thuishoort op de wetenschapsparken antwoordt de minister dat daar geen regelgeving over bestaat, maar dat er wel een subsidiebesluit is (september 2004). Dat zegt dat de universiteiten zelf bepalen wie zich op een wetenschapspark mag vestigen: het beheerscomité mag zich niet verzetten tegen het advies van de universiteit.

De minister herinnert eraan dat de voorzitter, mevrouw Smet en de heer Van Baelen vragen stelden over Europa. In al deze tussenkomsten was sprake van de opmerking van voormalig commissaris Busquin die stelde dat Vlaanderen onvoldoende gebruik maakte van de mogelijkheden die de Europese Unie biedt via het kaderprogramma voor onderzoek. De minister wijst erop dat uit concrete cijfers blijkt dat Vlaanderen daar heel goed gebruik van maakt. Meer nog: onderzoek en ontwikkeling is een van de weinige rubrieken in de Europese financiering waarvoor Vlaanderen een aanzienlijke financiële return behaalt: 2,1 à 2,2 procent is zeker niet zwak te noemen.

De Vlaamse bijdrage tot de EU-begroting situeert zich op ongeveer 1,3 procent. Met een return van 2,1 tot 2,2 procent zit Vlaanderen dan zeker niet slecht. Uit recente cijfers van de Commissie inzake het lopende kaderprogramma komt Vlaanderen zelfs uit op een return van 2,8 procent. Het scoort daarmee hoger dan lidstaten als Oostenrijk, Finland of Denemarken.

Verbetering is nog mogelijk door een versterking van de deelname van de bedrijfswereld. Die is nu vooral geconcentreerd in de academische wereld, met de K.U.Leuven als veruit de sterkste speler, en in excellente onderzoekscentra zoals IMEC.

De Vlaamse deelname kan verder gestimuleerd worden door de betrokkenheid van Vlaanderen bij de beslissingsprocessen op EU-niveau, zowel formeel als informeel, te bevorderen. Dat is zeker van belang voor de voorbereidingen op het zevende kaderprogramma, die net van start zijn gegaan. Bovendien moet het Vlaams contactpunt voor het kaderprogramma, dat instaat voor informatieverbreiding en de begeleiding van kandidaat-deelnemers, verder worden versterkt. Het betreft hier een samenwerking tussen het IWT en de administratie Wetenschapsbeleid, die bij de start van het zesde kaderprogramma operationeel geworden is.

De heer Voorhamme en de heer Van Baelen hebben ook vrij gedetailleerde opmerkingen gemaakt over de noodzaak om de intellectuele eigendom te beschermen en over de rol van de zogenaamde interface-diensten. De minister verwijst ter zake naar pagina 51 van de beleidsnota. Het vertalen van kennis in toepassingen is precies een van de doelstellingen van de Europese onderzoeksruimte. Europa als geheel blijkt wel voldoende nieuwe kennis te produceren maar is in vergelijking met een aantal andere grote handelsblokken, vooral dan de Verenigde Staten, veel minder efficiënt in het omzetten daarvan in nieuwe toepassingen. De grote uitdaging voor Europa en voor Vlaanderen is de valorisatie van kennis. Vlaanderen loopt daarin voorop. Bij onderzoeksinstellingen zoals IMEC en VIB werden in de beheersovereenkomst clausules ingeschreven die die instellingen stimuleren om voldoende inspanningen te leveren voor bijvoorbeeld het aanvragen van octrooien.

Voor kmo's bestaat dan weer de mogelijkheid om via het IWT financiële ondersteuning te krijgen voor de bescherming van intellectuele eigendom. Minister Moerman beantwoordt hierbij meteen ook de vraag over het feit dat om de doelstellingen van het Innovatiepact te halen, een goede samenwerking tussen universiteiten, hogescholen en het bedrijfsleven noodzakelijk is. Voor kmo's is een dergelijke samenwerking moeilijker dan voor grote bedrijven omdat ze minder goed de weg kennen in de administratie en regelgeving. Ondermeer professor Van Dyck, vice-rector Onderzoek van de Uni-

versiteit Antwerpen, pleit er daarom voor de universiteit en de hogescholen rond bepaalde niches technologieplatforms te laten oprichten die geïntegreerde projecten aanbieden aan kleine bedrijven. Het geldt dat in het IWT voorzien is voor kmo's en daar vandaag moeilijk zijn weg naartoe vindt, kan dan gebruikt worden voor de financiering van dergelijke platforms. De vraag was of de minister bereid is die technologieplatforms via het IWT te financieren.

Minister Moerman antwoordt dat er vandaag al embryo's van dergelijke platforms bestaan, in de vorm van overlegplatforms binnen het IWT. Daar kan zeker worden op voortgebouwd. Het is voor een kmo moeilijker om mensen en middelen uit te trekken om innovatiedossiers voor te bereiden. Maar de minister wijst er op dat het IWT een specifieke innovatiesteun voor kmo's heeft. Het sterke punt daarvan is precies dat de procedure voor het indienen van een aanvraag heel eenvoudig is en de respons snel.

Kmo's kunnen ook via het IWT financiële steun krijgen om de intellectuele eigendom te beschermen. De universiteiten krijgen sinds 1998 middelen voor de uitbouw van de zogenaamde interface-diensten, die ondermeer de opdracht hebben de intellectuele eigendom van de universiteiten te beschermen, onderzoekers te begeleiden bij de aanvraag van octrooien en octrooiportefeuilles te beheren. 'Best practices' moet ook een rol spelen.

De minister haalt het voorbeeld aan van de cel Intellectuele Eigendom van de K.U.Leuven: Leuven Research and Development (LRD). Dat behandelt nu jaarlijks 150 octrooiaanvragen, een vertienvoudiging sinds 1998. De Vlaamse regelgeving op universitaire vindingen heeft in Europa een voorbeeldfunctie omdat eigendomsrechten zeer helder vastliggen. Een industriële partner zal maar in zee gaan met een kennisinstelling als ondubbelzinnig duidelijk is met wie ze onderhandelt, waarover en welke verbintenissen worden aangegaan.

De universiteiten hebben de 'intellectual property rights', maar ook een deel van de inkomsten die hiermee worden gegeneerd komen ten goede van de onderzoekers die het werk hebben verricht. Elke universiteit heeft deze decretale bepalingen vertaald in een reglement dat ondermeer de percentages vastlegt.

Vlaanderen behoort tot de meer performante Europese regio's, zowel wat het systeem van het European Patent Office (EPO) als dat van het United States Patent and Trade Office (USPTO). Dat blijkt uit het Vlaamse Indicatorenboek 2003. Wel nemen de grote ondernemingen meer dan 80 procent van alle aangevraagde en meer dan 90 procent van alle toegekende octrooien voor hun rekening. De rol van universiteiten en publieke onderzoeksinstellingen blijft al bij al nog te klein maar de trend is stijgend.

Een analyse van deze toponderningen toont wel een sterke buitenlandse afhankelijkheid van een meerderheid van octrooiaanvragers. Deze analyses tonen echter ook aan dat de topaanvragers uit Vlaanderen en België, in hun respectievelijke specialisatiegebieden, tot de Europese toppers behoren. Met andere woorden, er is een sterke concentratie maar internationaal hebben de betrokken spelers ook een sterke positie opgebouwd.

De belangrijkste technologiedomeinen waarin Vlaamse en Belgische octrooien zich situeren zijn optica, organische fijnchemie, verpakking en drukkerij, textiel en papier, farmacie en cosmetica. Als naar de technologieklassen wordt gekeken dan komen als sterktes ook landbouw, voedselverwerking, grondstofverwerking en biotechnologie naar voor.

Mevrouw Smet, mevrouw Morel en de heer Voorhamme hadden ook vragen in verband met de braindrain en technology drain. Braindrain is een probleem waarvan momenteel de draagwijdte slecht kan worden ingeschat omdat er geen betrouwbare cijfers of analyses beschikbaar zijn. Vaak worden persoonlijke ervaringen aangehaald om te concluderen dat er een belangrijke vlucht is vanuit Vlaanderen naar het buitenland.

Volgens de minister is het vertrek van Vlaamse onderzoekers naar het buitenland echter geen probleem zolang er voldoende hoog gekwalificeerde buitenlandse onderzoekers naar Vlaanderen komen en er ook voldoende Vlamingen terugkeren.

Om Vlaanderen als onderzoeksregio voldoende aantrekkelijk te houden wil de minister, samen met de minister van Onderwijs, werken aan maatregelen om de carrière van de onderzoeker aantrekkelijker te maken en om de instellingen meer mogelijkhe-

den te geven om toponderzoekers uit het buitenland aan te trekken. Dat is nu al het geval voor instellingen als VIB en IMEC. Ook initiatieven om de omgeving qua onderzoeksinfrastructuur verder uit te bouwen moeten bijdragen tot de aantrekkelijkheid van Vlaanderen voor toponderzoekers.

In haar tussenkomst verwees mevrouw Smet naar het mogelijke gevaar dat landen zoals China bij hun samenwerking met Vlaamse organisaties of bedrijven de Vlaamse kennis overnemen om vervolgens met Vlaanderen in concurrentie te treden. De Chinese economie groeit inderdaad sterk en ontwikkelt vele nieuwe activiteiten. De Chinese partners negeren en samenwerking afwijzen is volgens de minister zeker niet de juiste oplossing. Wel noodzaken deze ontwikkelingen Vlaanderen ertoe om de toekomst van de Vlaamse economie verder te profileren en uit te bouwen in niches met een heel sterke innovatieve meerwaarde.

De bedrijven en organisaties hebben inderdaad nood aan een degelijke bescherming van hun intellectuele eigendom, zeker ook in China. Dat land is eind 2001 lid geworden van de Wereldhandelsorganisatie en moet daardoor de regels inzake het intellectuele eigendom respecteren. Vlaanderen is op dat domein actief geweest in kennisoverdracht. Het hooggerechtshof in China heeft een speciale kamer die zich bezighoudt met intellectuele eigendom. De toprechter daarvan werd geschoold aan de universiteit van Gent. China werkt dus wel degelijk aan het respecteren van de intellectuele eigendom.

Op de vraag van mevrouw Smet over vrouwen in het wetenschappelijk onderzoek heeft minister Vandenbroucke eigenlijk al geantwoord. Mevrouw Moerman wil daar echter nog een paar opmerkingen aan toevoegen over de bestaande positieve acties. In het kader van het gelijkekansenbeleid heeft het FWO besloten de mandaten tijdens zwangerschaps-, borstvoedings- en ouderschapsverlof te schorsen voor de niet-gepresteerde periode. Tevens kunnen vanaf 1998 vrouwelijke mandaathouders die tijdens een mandaat van postdoctoraal onderzoeker in zwangerschapsverlof zijn geweest, hun aanvraag voor de hernieuwing van het mandaat met een jaar uitstellen indien ze dit wensen zodat ze zich opnieuw volledig inwerken in hun onderzoek en met optimale kansen kunnen kandideren. Verder wordt een mandaat van postdoctoraal onderzoeker dat met tenminste drie

maanden wordt geschorst, automatisch verlengd tot het einde van het academiejaar zodat de overbruggingsperiode wordt gefinancierd.

Verder heeft het FWO ook de leeftijdsgrenzen versoepeld door per zwangerschap een extra periode bij te rekenen. In werkelijkheid zijn dit immers geen grenzen waarbinnen een zeker expertiseniveau verwacht is. Er is geen absolute leeftijdslimiet. Vanaf 15 februari 2000, de uiterste indiendatum, wordt per zwangerschap of per ouderschapsverlof een jaar bijgeteld bij de limietleeftijd postdoctoraal onderzoeker, die tot nu toe 35 jaar was. Ook de Europese Marie Curiebeurzen houden daarmee rekening. De termijn van aanvraag wordt daar verlengd met twee jaar per kind met een maximum van vijf jaar. Aan de K.U.Leuven werd het Centrum voor Gelijke Kansen opgericht dat onder leiding staat van een rectoraal adviseur Gelijke Kansen. Dit centrum stelt zich tot doel het huidige beleid naar het aspect gelijke kansen te beschrijven, te analyseren en beleidsindicaties te geven. Bij het toekennen van punten voor een academische carrière wordt rekening gehouden met de afwezigheid van vrouwelijke academici ten gevolge van geboorte en zwangerschap, zodat ze niet langer benadeeld zijn inzake de doorstroming naar academische functies en vooral dan naar de hoogste academische functies.

– *Replik van de leden*

De heer *Gilbert Van Baelen* verwijst naar de uiteenzetting en de antwoorden van minister Vandenbroucke in de commissie voor Onderwijs. De minister had het daar over zijn discussienota, wat straks zijn beleidsnota zal worden. Op basis daarvan is het hem nog niet zo duidelijk wat de rol is van de associaties in de relatie tussen hogescholen en universiteiten. Hij stelt dat er goede afspraken moeten zijn inzake wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Het decreet dat onlangs werd goedgekeurd, biedt wel wat ruimte, maar de interpretatie is verschillend. De K.U.Leuven is volgens hem een goed voorbeeld. De andere universiteiten zitten niet altijd op dezelfde golflengte. Hij denkt dat daar wel enige afstemming mogelijk is.

Vorige week stelde hij een vraag over het groeipad. Hij is blij dat de minister nu spreekt over een stijging van het budget met minstens 60 miljoen euro, waar ze het vorige week nog had over zeker 60 mil-

joen euro. De minister stelt dat het innovatiepact voorziet in een bedrag van 60 miljoen euro per jaar, een aangehouden inspanning tot 2010, indien men de vooropgestelde norm wil halen, namelijk 3 procent van het Bruto Regionaal Product, waarvan 2 procent te leveren door de privé-sector en 1 procent door de overheid. Het bedrag van 60 miljoen euro komt dus uit het Innovatiepact en is de meerinvestering die men jaarlijks moet aanhouden om de norm te halen.

De heer Van Baelen verwijst naar het antwoord van de minister die stelde dat ze wil blijven investeren in de uitbouw van incubatiecentra en wetenschapsparken. Hij stelt vast dat men dat vanuit de overheid nogal snel vertaalt in het aantal hectare dat beschikbaar is. Hij heeft een voorbeeld gegeven over de oneigenlijke manier waarop dit soms ingevuld wordt. Dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn van het statuut wetenschapspark. In het akkoord met de universiteiten wordt de invulling aan de universiteiten zelf overgelaten. Met zijn tussenkomst bedoelde de heer Van Baelen vooral dat niet alle universiteiten dat correct invullen. Hij denkt dat een soort van regelgevend kader wel nuttig zou kunnen zijn.

Inzake intellectuele eigendom en octrooien ziet hij zinvolle initiatieven. Hij is blij te vernemen dat dit niet zo moeilijk loopt. De duurtijd om een octrooi te bekomen is wel een gigantisch probleem. Het is ook geen eenvoudige procedure. Hij vroeg reeds of dat niet in een Europees kader kan worden aangepakt. De Verenigde Staten, een gelijkaardige markt, pakt dit op een gemeenschappelijke manier aan. Als men in Vlaanderen een octrooi wil verwerven, is de kmo afgeschrikt door de kostprijs en door de duurtijd. Het voorbeeld van de K.U.Leuven is gelukkig een positief voorbeeld. Dat heeft alleen te maken met de relatie van de universiteit intern of met de relatie van de universiteit met een aantal externe partners ten opzichte van het fundamentele basisonderzoek dat ze verrichten. Toevallig is dat wel een universiteit die zeer weinig samenwerkt met kmo's, en als ze toch met kmo's samenwerkt, zijn dat erg gespecialiseerde kmo's.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* had enkele vragen gesteld over de opmaak van het innovatiebeleidsplan dat wordt vermeld in de beleidsnota. Wanneer moet dat worden opgemaakt, wie moet dat doen en binnen welke context? In het document "Drie uitdagingen voor het innovatiebeleid in

Vlaanderen", dat ons ter beschikking werd gesteld door het VIWTA, stonden er enkele suggesties, bijvoorbeeld een innovatieplan waarover in het parlement kan worden gedebatteerd. Ze denkt dat het de taak is van het parlement om mee prioriteiten af te wegen, zeker als het gaat om de lange termijn. Zij wil weten of de minister daar iets voor voelt.

Naast IMEC, VIB en VITO staat dit jaar ook het IBBT vermeld bij de Vlaamse onderzoeksinstellingen. De voorzitter wil weten of deze groep al definitief is samengesteld. Niet iedereen die belangstelling en betrokkenheid kan bewijzen, is daar nu bij betrokken. Ze vraagt of dit wordt geëvalueerd en zo ja, wanneer. Ze pleit voor het opentrekken ervan. Uiteraard zal het IBBT niet vanaf het eerste jaar dezelfde kwaliteit realiseren als IMEC, VIB en VITO. Als deze instelling de ambitie heeft om dat te realiseren, moet er volgens haar wel transparantie zijn.

– *Antwoord van de minister op de repliek*

De *minister* komt niet meer terug op de opmerkingen. Ze verduidelijkt wel dat het subsidiebesluit waarnaar ze heeft verwezen, dateert van 5 september 2003. Dat is het besluit inzake de subsidiëring van bedrijventerreinen, wetenschapsparken en dergelijke meer. Het beheer wordt uitgeoefend door een beheerscomité. Daarin zitten de universiteiten zelf die in deze een grote verantwoordelijkheid hebben, aangezien aan hun advies een groot gewicht wordt toegekend, de daar al gevestigde bedrijven en de gemeente waar de lokalisatie zich bevindt.

De minister antwoordt op de vraag van mevrouw Merckx omtrent de nota van het VIWTA bevestigend. Zij vervolgt dat het IBBT (Interdisciplinair Instituut voor BreedBand Technologie) pas zeer recent is opgericht. De beheersovereenkomst moet nog worden uitgewerkt. Daarbij kan rekening worden gehouden met haar opmerkingen. De prestatiedrijvers werden samen met het IWT uitgewerkt. Nagenoeg iedereen die op dat terrein enige betekenis heeft in Vlaanderen, zit in de raad van bestuur. Dit werkt vraaggestuurd. Alle operatoren zitten er eigenlijk in. Het ligt in de bedoeling om dit ook uit te bouwen tot een model in zijn domein, zoals ook het geval is geweest bij IMEC en bij het VIB.

Voor de toegang van kmo's tot onderzoek en innovatie bevestigt zij dat de vijftig procentmaat-

regel op de bedrijfsvoorheffing van onderzoekers zeker een rol speelt. Deze maatregel geldt niet alleen wanneer ze werken voor hogescholen en universiteiten, maar ook voor 76 onderzoekscentra en wetenschappelijke instellingen. Onder die 76 centra vindt men ook de centra De Groote terug, onder meer het WTCB voor de bouw- en Semtexbel voor de textielsector. Dat zijn gemeenschappelijke onderzoekscentra voor die sectoren waar traditioneel veel kmo's actief zijn. Dankzij die maatregel zullen ze meer onderzoekers in dienst nemen. De resultaten komen ten goede van de kmo-spelers in de sectoren.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jan LAURYS Trees MERCKX-VAN GOEY
